

Günel Natiq

- Ömrüm, bircə şeydən qorxuram... Yox dilimə gətirmərəm...

- Sözü geri qaytarmazlar. Qurban olum de.

- Kimi sevirsən Allah əlimdən alır. Əvvəl anamı, sonra isə atamı... dilim-ağzım qurusun... Sənin həyatın üçün çox qorxuram.

- Qorxma, sınma, əyilmə. Mən ölsəm, sən məni itirməyəcəksən. Əksinə, mənimlə daha çox fəxr edəcəksən, mənim hərbi ruhlu mübariz qadınım.

Çavuş Fariz Həsənov və onun hərbi ruhlu xanımı Əzizə... Maddi ehtiyac ikisini də vaxtından tez böyütmüdü. Bəlkə də oxşar taleni bölüşdükləri üçün onları bir-birindən yaxşı anlayən, duyan yox idi...

Fariz Həsənov 1987-ci il fevralın 12-də Ağstafa rayonunun Dağ Kəsəməndə doğulmuşdur.

Ailəsinə dəstək olmaq üçün uşaqlıqdan hər zəhmətə qatılmışdır. Yaşlıları məktəbə gedəndə, o, həmin məktəb binasının divarlarını təmir edirdi. Bəzən elə yorulurdu ki, elə partaların üstündə yuxulayıb yatırdı. Əlinin qabarıqla çörək qazanırdı.

Ərlə arvadın torpağı bir yerdən götürülür, deyirlər. Həyat yoldaşı Əzizə də uşaq yaşlarından öz ayaqları üstündə durmağı öyrənmişdi. 11 yaşından tale onu ağır imtahanla sınamışdı.

Anası onkoloji xəstəliyə düşərək olaraq hərəkət etmək qabiliyyətini itirmişdi. Əzizə 11 yaşından evin ehtiyacları barədə düşünmək məcburiyyətində qalmışdı. Anasının qulluğunda durur, evin bütün işlərini özü görürdü. Atası mövsümi usta idi, işi heç də həmişə rast getmirdi. Əzizə atasına da köməklik edirdi. Həyət-bacada meyvə tərəvəz ekir, aparıb bazarada satır, evə çörək pulu gətirirdi.

Əzizə məktəbdən məzun olmağa bir ay qalmış anası həyatla vidalaşır. O, son zəng gününü bir-birinə sarılmış xoşbəxt ana və qızları oğrun-oğrun seyr edir və gözlərini qarıya dikib möcüzə gözləyirdi.

Amma özünə söz vermişdi, mütləq təhsil alacaq və atasına dayaq olacaqdı. Qəbul imtahanında elə heç gözləri yol çəkirdi, bəlkə buna görə də kəlləsinin çox dəqiq yerində yitirə bilməmişdi.

İnstituta daxil ola bilməyə də, kollece qəbul edilir. Tam istədiyi bu deyildi, amma tez bir vaxtda təhsili başa vurub iş həyatına başlamaq lazım idi.

Farizin varlığından hələ xəbəri yox idi. Maraqlıdır ki, bir-birindən xəbərsiz bu iki gənc təxminən eyni qayğılarla yaşamışdılar.

"Mən ölsəm, sən mənimlə daha çox fəxr edəcəksən"

Qəhrəman döyüşçü və onun hərbi ruhlu xanımının məhəbbət hekayəti

Hərbi olmaq vətəni hədsiz çox sevən Farizin uşaqlıq arzusu idi. Hərbi kimi ana torpağa daha çox gərəklili olacağını hiss edirdi.

Fariz Həsənov 2005-2006-cı illərdə Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin Milli Qvardiyasının sıralarında müddətli həqiqi hərbi xidmətdə oldu. 2008-ci ildən isə müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət qulluqçusu idi.

Düşmənlə həmsərhəd rayonda xidmət etmək istəyirdi. Qazaxın Aslanbəyli kəndində iki il xidmət etdikdən sonra təyinatı Qazaxın Kəmərlidə verilir. Elə Əzizəylə tanışlığı da həmin dövrə təsadüf edir.

Fariz Əzizənin rəfiqəsinin həyat yoldaşı Həmidlə dost idi. Bir dəfə aralarında belə bir söhbət olur:

- Fariz, artıq 25 yaşını haqlamısan. Bəs nə vaxt evlənin oğul-uşağa qarışacağısan?

-Həmid, mən hərbi adamam. Hərbi ölümü çiyinlərimdə daşıyır. Elə bir qız varmı, məni bu cür qəbul etsin, mən olmadıqdan sonra da ömür yolumu davam etdirsin?

-Belə bir qız tanıyıram. Kəsib ailənin övladıdır, amma çox mərd qızıdır. Qayınanamgilin kəndində yaşayır. Ətrafda hamının hörmətini qazanıb. Fariz, bəlkə dastanlarda Abbas Gül-gəzin, Qurbanı Pərinin dalınca getdiyi kimi, sən də Əzizənin adını tutub onun yaşadığı kəndə gedəsən? Qulaq as, bəlkə səni o qıza buta veriblər? Aşıq Mahmudun söyləmələri yadımdadır? Bəzən qəhrəman özü də bilmədən öz butasının dalınca dünyanın o biri başına gedir.

- Ay Həmid, nə buta, nə dastan? Heç mənə Abbas, Qurbanı olar? Mən hərbi babayam. Yaxşı, getməyincə gedək, amma heç ağlum kəsmir bu işə.

Fariz bu sözləri deyərək ürəyində arzular yırırdı ki, kaş ki Həmidin dedikləri çin ola, kaş ki onun taleyində dastanabənzər bir sevdə ola...

Amma bir məsələ də vardı. Bəs hansı bəhanəylə qıza baxmağa gedəcəkdilər? Həmidin ağlına bir fikir gəlirdi.

- Aha, tapdım. Qızın atası ustadır, elə deyirik ki, təmir üçün gəlmişik. Nə deyirsən?

-Nə bilim, birdən yaxşı düşməz...

-Əsas sizi tanış etməkdir. Sonra hal qazıyənə danışib üzr istəyirik. Hə, gedəkmi?

Yayın ən gözəl günlərindən biriydi. Əzizə həyətdə gülləri sulayır, ləkləri səliqəyə salırdı. İki nəfərin həyətdə girdiyini görüb duruxdu. Birini tanıdı, rəfiqəsinin həyat yoldaşı Həmid idi. Digər ucaboylu, qaraşın oğlanı isə tanıya bilmədi.

-Əzizə bacı, Elçin kişi evdədirmi?

- Evdədir, bu saat çağırıram.

Həmid Elçin kişiylə təmir məsələsini danışanda Farizin gözü Əzizədəydi. Başı işə qarışan qız isə səliqəyə ləkləri sulayırdı. Birdən başını qaldıranda Farizin nəzərləriylə qarşılaşdı. Acıqla saçlarını üzündən çəkib dedi:

-Ey, sən niyə mənə elə baxırsan?

Fariz qızardı, deməyə söz tapmayıb başını aşağı saldı. Elçin kişi dil-ağız edib qızının əvəzinə üzrxahlıq elədi:

-Oğlum, mənim qızım bir az oğlansayağı böyüyüb, həmişə özü-özünə qahmar çıxır, sözünü sət deyir, sən ona fikir vermə.

-Nə sənin olacam, nə də qeyri kimsənin. Bu iş olmaz. Mənim ərə getmək fikrim yoxdur!

-Əzizə, xahiş edirəm, sadəcə fikirləş. 20 gün vaxt verirəm. 20 gündən sonra cavabını verərsən.

Əzizə bayaqdan bəri ilk dəfə başını qaldırıb oğlana baxdı. Göz-gözə gəldilər. İlk baxış-

-Həmid, bilirsən nə düşündüm? Olsa da bu qızıdır, olmasa da bu qızıdır.

-Olmaya...

-Hə, sevdim mən bu qızı. Oğlansayağı böyüyüb, amma dəlisov hərəkətlərində belə bir məsəmlülük, saflıq var. O, mənim hərbi həyatımın ağırlığına sinə gərə biləcək. Onun gözlərində o qeyrəti gördüm mən.

Bir neçə gündən sonra qonşu Gülnar xala Əzizəgilə gəlirdi.

Qızı kənara çəkib Farizin onlara hansı niyyətə gəldiyini, onu çox bəyəndiyini, elçi göndərmək istədiyini dedi. Əzizə daş atıb başını tutdu:

-Gülnar xala, nə elçilik, nə evlilik? O oğlana deyən gəldiyi kimi də çıxıb getsin. Mən ərə getmək istəmirəm.

Amma ilk söhbət baş tutdu. Həmidin usta məsələsiylə bağlı üzrxahlığından sonra Fariz sözə başladı:

-Əzizə xanım, siz həyatda çox əziyyətlər çəkmişiz. Mən də əlimin qabarıqla böyümüşəm və bilirəm ki, həyatda halallıqdan gözəl heç nə yoxdur. Bizə taleyin bir araya gətirdiyinə inanıram... İstəyirəm ki, bundan sonrakı həyatımda yanımda siz olasız.

Qız fikrə getdi.

-Birincisi, mən oxuyuram. İkincisi də ərə getmək fikrim yoxdur. Mən atamı tək qoya bilmərəm. Mən getsəm, kim ona baxacaq? Yeməyini kim bişirəcək? Paltarlarını kim yuyacaq?

-Atamı tək qoymayacağıq, bir də ki, sizin də xoşbəxt olmağa haqqınız var. Demirəm ki, indi evlənək. Sadəcə üzüyüm barmağında, sağlamlığınızda olsun. Bilim ki, mənimlənsən.

-Nə sənin olacam, nə də qeyri kimsənin. Bu iş olmaz. Mənim ərə getmək fikrim yoxdur!

-Əzizə, xahiş edirəm, sadəcə fikirləş. 20 gün vaxt verirəm. 20 gündən sonra cavabını verərsən.

Əzizə bayaqdan bəri ilk dəfə başını qaldırıb oğlana baxdı. Göz-gözə gəldilər. İlk baxış-

dərmanlarını alıb götürür, beş günlük məzuniyyətini qocanın yastığı başında keçirir.

Toydan bir ay sonra Elçin kişi ömrünü qızıyla kürekəsinə bağlayıb dünyadan köçür.

Dəfndən sonra yeni evlilər yaşamaq üçün Qazaxın Kəmərlidə kəndinə daşınmağa qərar verirlər. Bu, hər ikisinin arzusu idi, Bakıda qayınanasigildə yaşayan Əzizə Kəmərlidə xidmət edən həyat yoldaşının həsrətinə dözə bilmirdi, quş olub onun yanına uçmaq istəyirdi.

İki il sonra ilk övladları dünyaya gəlir. Fariz özünü göyün yeddinci qatında hiss edirdi.

-Qızımız evimizə sevinc gətirdi, adı Sevinc olsun,-deyir.

İki il sonra ailədə oğlan uşağı- Ruslan doğulur. Xoşbəxt olmaq üçün daha nə lazım idi ki? Amma sərhədanı rayonda atəşkəsin pozulması ailənin dincliyini öldürdü.

-Əzizə, Kəmərlidə təhlükəsiz yer deyil, keçən gün həyatə mərmə düşəndə sənin necə qorxduğun heç yadımdan çıxmır. Gəl sizi kəndə aparım.

-Mən sənsiz heç yerdə yaşaya bilmərəm. Sənsiz yaşamağın nə mənası var ki? Bir də ki, mən sənin dediyin kimi hərbi ruhlu qadınam...

Bir-birinin varlığından xəbərsiz olan vaxtlarda mərhumiyyətlər, ağrı-acılar içində yaşamış bu iki insan birlikdə olmağın xoşbəxtliyini hava- su kimi içinə çəkirdi. Əzizə həyat yoldaşının işdən evə gəlişini dörd gözlə gözləyirdi. Bəzən Fariz 20 gün evə gələ bilmirdi. Uşaqlar "ata isti çörək gətirəcək" deyər qapıda durub gözləyirdilər. Fariz gələndə üçü də qabağına qaçırdı. Çavuş Fariz Həsənov onların hər üçünün qəhrəmanıydı.

Evliliklərinin 8-ci ili idi. Nədənsə Əzizə Farizin həmin tarixi unudduğunu düşünmüşdü.

-Fariz, bu gün hansı gündür, xatırlayırsanmı?

-Yox ömrüm, mənim yadımda silahdarsatıdan başqa nəsa qalmı?

Əzizə sonra özünü danlamalı oldu. Necə ola bilər ki, örinin həmin günü unudduğunu düşünmüşdü? Həmin tarix yadımdaydı Farizin. Bükülmüş ovcunu ağır-ağır açdı. Ovcunda güllə var idi. Əzizə güldü.

-Ay Fariz, camaat yoldaşına gül-çiçək verir, sən də güllə.

-Ömrüm, mən hərbiyəyə, hərbinin qadını da döyüşçü ruhlu olmalıdır. Sən mənim ruhmda olan bir qadınsan. Bu gülləyə baxdıqca, məni xatırlayırsan.

Xidmət etdiyi N saylı hərbi hissədən sonuncu dəfə 2020-ci il sentyabrın 10-da gəldi. Soyuqanlıydı. Mühəribənin başlayacağını bilirdi. Ağır-ağır sözə başladı.

-Bizim istiqamət bilindi. Ya Füzulidi, ya da Murovdağ. Yəni mənim gedişimin dönüşü olmağa bilər.

Fariz bunu deyib gözlərini onun gözlərinə dikdi. Nəzərləri görüşdü. Həmin o ilk görüş-

dəki baxışlar yenidən bir-birinə qovuşdu. Əzizə bu gözləri bir də görə bilməyəcəyini düşünəndə bədəninə üşütmə keçdi. Özünü ələ aldı:

-Qurban olum Fariz, belə demə. Sən torpaqlarımızı geri alacaq və qayıdacaqsan. Bizim gözəl günlərimiz hələ qabaqdadır.

Qadın sözünü qırıq-qırıq deyirdi. Göz yaşları onu boğurdu.

-Əzizə, ağlama, göz yaşların hələ sənə lazım olacaq.

-Xahiş edirəm, belə demə.

-Yox, mənə qulaq as. Ruslanımı oxudarsan, qoy general olsun, qızım Sevincin diş hakimi olması üçün çalışsın. Əyilmə, sınma, ağlama. Ağlasan da göz yaşlarını heç kimə göstərmə. Unutma, sən Fariz Həsənovun həyat yoldaşısan. Mən ölsəm, sən mənimlə daha çox fəxr edəcəksən.

Şəkil çəkdirməyi sevmirdi, amma həmin gün Əzizə və uşaqlarla şəkil çəkirdi. Sonuncu dəfə.

O gecə Əzizə həmin o dəhşətli yuxunu gördü. Gördü ki, Farizin tabutunu götürürlər. Tabutu açır, Fariz tabutdan qalxır, gülmür. Deyir, "ömrüm, zarafat edirəm, mən sağam". Əzizə yuxudan təngnəfəs oyandı, qara fikirləri başından qovmağa çalışdı, amma nə illah elədisə sakitləşib yuxuya gedə bilmədi. Durub Farizin köynəyini tapıb gətirdi, qoxladı, onu qucaqlayıb yatdı.

Şəhər gün eşitdiyi xəbər düz dünyanı qarşdı:

"Çavuş Fariz Həsənov Vətən müharibəsində qəhrəmancasına şəhidlik zirvəsinə ucalıb. O, Füzuli rayonu ərazisində çiylində tank əleyhinə idarə olunan raket ilə düşmənin çoxlu sayda hərbi texnikasını, 50-dən artıq hərbiçisini və 2 hərbi vəzifələsini məhv edib..."

Yox, onun qəhrəmanı onu tərək edə bilməzdi. Əzizə bu xəbərə inanmadı.

Tabutu açmaları üçün ısrar etdi. Xahiş etdi, yalvardı. Tabutu açdılar. Farizin üzü tanımmaz haldaydı. Əlini üzünə sürtəndə burnunun tanış sümüyünə toxundu. "Farizdir" dedi.

Qəbrinə ilk torpağı özü tökdü. Məzarı başında danışırdı, nə danışdığını xatırlamır, ancaq həmin anların soyuq ırpertisi yaxşı yadımdadır.

Balaca Ruslan əlinə verdikləri bayrağı bərk-bərk qolunun altına sıxmışdı. Məzarlıqdan çıxanda "Ana, atanın evi artıq bura olacaq?" deyər soruşdu. Əzizə Fariz sonuncu gedişində dediği sözləri xatırladı:

- Artıq uşaqların anası da, atası da sənsən. Bunu unutma, mənim hərbi ruhlu mübariz qadınım. Qorxma, sınma, əyilmə. Unutma, sən Fariz Həsənovun həyat yoldaşısan. Mən ölsəm, sən mənimlə daha çox fəxr edəcəksən.

Yıxılmadı. Başını dik tutdu. Şəhid qadınına yaraşan ləyaqətlə dönüb həyata baxdı. Yaşantıları kinolent kimi gözünün önündən keçdi. Anasının xəstəliyi, onun uşaq sıxıntıları, kiçik çiyinlərinə düşən böyük qayğılar, atasının itkisi...

Və anladı ki, onun ən böyük missiyası bundan sonra başlayır. "Şəhid qadınıyam" deyib ayağa qalxmış, həyatını Vətənə qurban verən hərbiçinin ömrünün davamı olmaq, onun yetə bilmədiyi gələcəyə onun naminə varmaq... Artıq onun üçün var olmaq- onların ikisini də yaşatmaq, bu ömrü Fariz və Əzizə kimi yaşamaq idi...